

сторін на участь у ньому; як потерпілий, так і правопорушник можуть відмовитись від даної процедури на будь-якому її етапі [3, с. 152-153].

Отже, угода має безперечний ряд переваг, зокрема швидкий розгляд справи, звільнення особи від відбування покарання, погодження розміру та порядку відшкодування шкоди. Незважаючи на можливість самостійного узгодження умов угоди, законодавство встановлює вимоги, в рамках яких мають діяти сторони угоди. Запорукою затвердження угоди судом є належне її оформлення та дотримання встановлених законом вимог.

Література:

1. Новак Р. В. Кримінальне провадження на підставі угод в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 19.00.09 «Психологія діяльності в особливих умовах» / Р. В. Новак ; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна. Харків, 2015. 214 с.

2. Турман Н. Поняття та значення угоди про примирення у кримінальному процесі України. Підприємництво, господарство і право. № 12. 2017. С. 273-277.

3. Черновський О. К., Федіна А. В. Психологічні особливості укладення угод про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим. Європейські перспективи. 2014. № 1. С. 149–155.

УГОДА ПРО ПРИМИРЕННЯ. ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Ольшак М. В.

*студента 2-го курсу магістратури
спеціальності 081 «Право»*

*факультету права, економіки та кібербезпеки
Міжнародний гуманітарний університет*

*Науковий керівник: **Неледва Н. В.***

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
факультету права, економіки та кібербезпеки*

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Медіація є одним з найпоширеніших у світі альтернативних способів урегулювання конфліктів (спорів). Упровадження медіації в Україні є актуальним напрямком реформування системи доступу громадян до

справедливого правосуддя та ефективним засобом зниження конфліктного потенціалу суспільства в цілому [2, с. 101].

«Відновне правосуддя» означає будь-який процес, який дозволяє особам, яким було завдано шкоди злочином, та особам, які несуть відповідальність за цю шкоду, у випадку їх добровільної згоди, активно брати участь у вирішенні питань, що виникають у зв'язку зі скоєнням правопорушення, за допомогою безсторонньої третьої сторони, яка має спеціальну підготовку [1].

Проте, в Україні відома велика проблема із прийняттям Закону України «Про медіацію», який міг би уніфікувати термінологію, порядок, принципи, засади, а також коло осіб, які могли би здійснювати посередництво у конфліктах між сторонами.

Важливим інститутом кримінального процесу, є особливі порядки кримінального провадження, а саме: угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим (далі – угода про примирення).

Угода про примирення, є гарним прикладом застосування у кримінальному процесі медіації.

Дана угода дозволяє потерпілому та підозрюваному/обвинуваченому самостійно визначити розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, порядок та характер її відшкодування, міру покарання для підозрюваного/обвинуваченого або звільнення його від відбування покарання з випробувальним строком.

Угода про примирення являє собою ключовий інструмент узгодження інтересів учасників кримінально-правового конфлікту та забезпечення їх балансу. Адже сторони шляхом компромісних і взаємовигідних рішень між собою адаптують норми права про примирення до конкретного (ix) випадку, чим задовольняють свої інтереси, а в результаті й суспільні (публічні) інтереси [8].

Наприклад по справі 608/2388/20 між потерпілим та підозрюваним була укладена угода про примирення. Обвинувачений звинувачувався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 119 КК України, тобто у вбивстві через необережність.

30 жовтня 2020 року згідно вимог ст. 471 КПК України укладено угоду про примирення між потерпілим та підозрюваним, згідно якої вони дійшли згоди щодо правової кваліфікації дій обвинуваченого.

Вислухавши учасників кримінального провадження, розглядаючи питання про затвердження угоди про примирення, суд затвердив угоду про примирення, укладену між потерпілим та підозрюваним.

Суд визнав підозрюваного винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 119 КК України, призначивши

йому узгоджене сторонами кримінального провадження покарання, у вигляді 3 років позбавлення волі.

На підставі ст. 75 КК України, враховуючи тяжкість кримінального правопорушення, особу винного та інші обставини справи, можливість виправлення засудженого без відбуття покарання, Суд звільнив винного від призначеного покарання з випробуванням, встановивши іспитовий строк на 1 (один) рік [6].

Проте при застосуванні учасниками кримінального провадження угоди про примирення на практиці, бувають випадки зловживання такою угодою.

Можуть трапляються випадки, коли прокурор навмисно перекваліфікує злочин, аби його тяжкість відповідала вимогам щодо укладення угоди. Звісно, прокурор зацікавлений у швидкому завершенні кримінального провадження, але учасники провадження мають самостійно контролювати дотримання вимог законодавства, оскільки суд перевірить кваліфікацію злочину й не затвердить угоду.

Також дуже важливо, щоб сама угода містила у собі зазначення сторін кримінального провадження, формулювання підозри чи обвинувачення та його правова кваліфікація із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, істотні для відповідного кримінального провадження обставини, розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, строк її відшкодування чи перелік дій, не пов'язаних з відшкодуванням шкоди, які підозрюваний чи обвинувачений зобов'язані вчинити на користь потерпілого, строк їх вчинення, узгоджене покарання та згода сторін на його призначення або на призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням, наслідки укладення та затвердження угоди, передбачені статтею 473 Кримінального процесуального Кодексу, а також наслідки невиконання угоди [5].

Невиконання зазначених вимог тягне за собою відмову у затвердженні угоди між потерпілим та підозрюваним/обвинуваченим. **Крім того, повторне звернення з угодою про примирення не допускається.** Таким чином дуже важливо, щоб сторони при укладенні угоди не допустили порушення вимог змісту угоди, оскільки навіть, якщо сторони через необізнаність не зазначили вище зазначені вимоги ст. 471 КПК, Суд не буде затверджувати угоду про примирення через не дотримання вимог КПК.

Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді).

Варто зазначити, що за участю третьої сторони (медіатора) у відновному правосудді, у останнього має бути відповідна кваліфікація та досвід укладання таких угод. Необізнаність у чинних положеннях кримінального законодавства може привести до надання неякісної правової допомоги при укладенні угоди про примирення між сторонами кримінального провадження. Суддя не буде враховувати, що сторони скористались неякісними послугами третьої сторони, а як результат, – це буде відмова у затвердженні угоди про примирення.

Укладення угоди про примирення або про визнання винуватості може ініціюватися в будь-який момент після повідомлення особі про підозру до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку. Наведена норма дозволяє зловживати процесуальним правом, оскільки підозрюваний/обвинувачений таким чином може затягнути процес розгляду кримінального провадження. Тобто якщо угоди досягнуто під час судового провадження, суд невідкладно зупиняє проведення процесуальних дій і переходить до розгляду угоди.

Також варто зазначити, що прийняття угоди про примирення тягне за собою деякі правові наслідки, такі як:

- Для підозрюваного чи обвинуваченого – обмеження права оскарження вироку;

- Для потерпілого – обмеження права оскарження вироку та позбавлення права вимагати в подальшому притягнення особи до кримінальної відповідальності за відповідне кримінальне правопорушення і змінювати розмір вимог про відшкодування шкоди.

Угода про примирення є дієвим, але дуже тонким інструментом, який зберігає час і нерви всім учасникам провадження. Угода має безперечну низку переваг, як-от: швидкий розгляд справи, звільнення особи від відбування покарання, погодження розміру й порядку відшкодування шкоди. Незважаючи на можливість самостійного узгодження умов угоди, законодавством встановлено вимоги, у межах яких мають діяти сторони угоди. Запорукою затвердження угоди судом є належне її оформлення й дотримання визначених законом вимог. Проте все одно потребують коригувань пов'язаних із термінами укладення, врегулюванням прав та обов'язків учасників кримінального провадження, а також немало важливим є надання попередньої консультації суду з затвердження угоди про примирення, що у свою чергу дозволить учасникам дотримати вимоги укладення угоди про примирення і не допустить відмову у затвердженні угоди, або користуванням послуг медіаторів, які мають відповідну кваліфікацію, проте на даний момент нормативний акт, який регулював би діяльність посередника між сторонами конфлікту приймається роками.

Література:

1. Рекомендація CM/Rec(2018)8 Комітету Міністрів державам-членам щодо відновного правосуддя у кримінальних справах.
2. Медіація у професійній діяльності юриста Підручник За редакцією Наталі Крестовської, Луїзи Романадзе, видавництво «Екологія», 2019 р., с. 101.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України, прийнятий 13.04.2012 № 4651-VI редакція від 08.08.2021 р.
4. Кримінальний Кодекс України, прийнятий 05.04.2001 № 2341-III, редакція від 16.09.2021 р.
5. Постанова Пленуму Вищого Спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11.12.2015 № 13.
6. Єдиний державний реєстр судових рішень, справа № 608/2388/20 – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93426572>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/40287681>
8. Архів електронного видання Юрист та закон – https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013585

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Панченко К. Ю.

*студентка магістратури факультету менеджменту та права
Вінницький національний аграрний університет
Науковий керівник: **Опольська Н. М.**
доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри права
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна*

Злочинність неповнолітніх сьогодні є, мабуть, однією з найсерйозніших і насущних проблем сучасності, оскільки негативно позначається на фізичному і духовному здоров'ї підростаючого покоління і тим самим негативно впливає на подальший розвиток суспільства.

Незважаючи на те, що спостерігається позитивна динаміка в статистиці злочинності неповнолітніх, кримінальна обстановка в підлітковому середовищі залишається несприятливою. Більш того,